Грађа о прошлости Босне, књ. 7, стр. 35–50

Оригинални научни рад
UDK 929:94 Хранић Косача С.
DOI 10.7251/GPB1407035D

Павле Драгичевић*
Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Одсјек за историју

СЕДМИ, ОСМИ И ДЕВЕТИ ЛИСТ ДЕПОЗИТА ВОЈВОДЕ САНДАЉА СА ПРИПАДАЈУЋИМ ПОТВРДАМА

Листови:	Потврде:
(I) 1420, јул 22.	а) 1423, фебруар 17.
(II) 1422, мај 7.	б) 1423, фебруар 17.
(III) 1423, фебруар 17.	в) 1426, фебруар 24. и
	г) 1423, децембар 27.

Сажетак: У раду се анализирају три документа која садрже попис вриједности које су у виду депозита биле похрањене у Дубровнику током 1422. и 1423. године. У документима је прецизирана правна регулатива која се тицала подизања депозита, а саставни дио ових докумената су и потврде Сандаљевих посланика, у којима је назначено шта је и када из ових депозита изузимано.

Кључне ријечи: Сандаљ Хранић, Босна, Дубровник, XV вијек, депозит.

(I)
Седми лист

Ранија издања

Оба документа, депозитни лист са припадајућом потврдом, налазе се исписани на двије странице у тринаестом тому архивске серије *Diversa Notariae*, која се чува у Државном архиву у Дубровнику.[1] Документи су два пута објављивани: М. Пуцић, *Споменици српски* II, 71–73, док. 86; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 369–371, док. 376 и 377. Издање овог, као и свих осталих докумената који се налазе у овом раду, приређено је

* Ел. пошта: pavled@teol.net

[1] DAD, *Diversa Notariae* XIII, fol. 109–109'.

на основу дигиталних снимака направљених почетком августа 2011. у Државном архиву у Дубровнику.[2]

Текст[**]

+ Вь име Ѻт[ь]ца и Сина и Светѡга[3] Д(ȣ)ха. Ми кнезь владȣщи, власт(е)ле |2| и вьса ѡпкина гр(а)да Дȣбровника даѥмо вь свидѣньѥ всакомȣ |3| маломȣ и гѡлѣмомȣ по семь нашемь пис(а)нию како приде к намь |4| ȣ Дȣбровникь Прибисавь Похваликь посланьѥм[ь] г(оспо)д(и)на воѥводе Сань|5|далꙗ и ѡдь нѥгѡве стране и на име воѥводино постави ȣ нашь |6| комȣнь ȣ покладь двѣ тисȣки[4] дȣкать златѣхь и ѡщь иконицȣ |7| ѥднȣ златȣ а потеза ѥднȣ литрȣ и ѥдан [н]а десете[5] ȣначь сь ѡбра|8|зѡмь прѣчисте Г(о)сп(о)гѥ и сь мнозѣми инѣми ѡбрази и седамь балась |9| и шесть баласиновь[6] и сь деветь жмиральдовь и сь два десети |10| и шесть зрьна бисера да тои вьсе стои ȣ покладь ȣ нашь комȣнь. |11| И вьзда кьде би хѡтѣль г(оспо)д(и)нь воѥвода више писанни покладь ȣзети |12| да ѥ волꙗнь за своѥга живота. И ако би више р(е)чени покладь |13| по више р(е)ченомь воѥводи ѡсталь, а хѡтѣла га г[ос]п[о]гꙗ Ѥла, кьщи |14| г(оспо)д(и)на кнеза Лазара, ȣзети да ѥ волна и слободьна ȣзети га безь нѣ|15|дне забаве. Ако ли би више р(е)ченни покладь ѡсталь по р(е)ченои г(о)сп(о)ги |16| Ѥли да ѥ волꙗнь кнезь Елкаць и кнезь Елкь и конь нихь нихь |17| натражьѥ право и почтено нихь срьдца мȣщци споли до колѣ |18| нихь постаѥ и наслѣдȣѥ ѡстанакь да сȣ волни ȣзети више |19| р(е)чени покладь. И ща Б(о)гь не даи тере би се натражакь прѣтрьгаль |20| тьда да се даа ѡнѣмь кои бȣдȣ ближни по крьви како крьвь подаѥ. |21| И ми више р(е)чени кнезь властеле и вьса ѡпкина гр(а)да Дȣбровника |22| ȣ вѣрȣ и клетвȣ нашȣ како р(е)ченѣмь више р(е)чени покладь некѥ по|23|гинȣти ни на манѥ

[2] За детаљније информације о литератури и претходним депозитним листовима босанског војводе Сандаља в. П. Драгичевић, *Први, други и трећи лист депозита војводе Сандаља са припадајућим потврдама*, ГПБ 5 (2012) 63–80; П. Драгичевић, *Четврти, пети и шести лист депозита војводе Сандаља са припадајућим потврдама*, ГПБ 6 (2013) 45–63.

[**] Редакција издања и превода свих докумената: Т. Суботин Голубовић.

[3] М. Пуцић: светога.

[4] Љ. Стојановић: тисȣкѣ; М. Пуцић: тисȣкѥ.

[5] М. Пуцић: седанадесете.

[6] М. Пуцић: баласиневь.

Diversa Notariae XIII, fol. 109

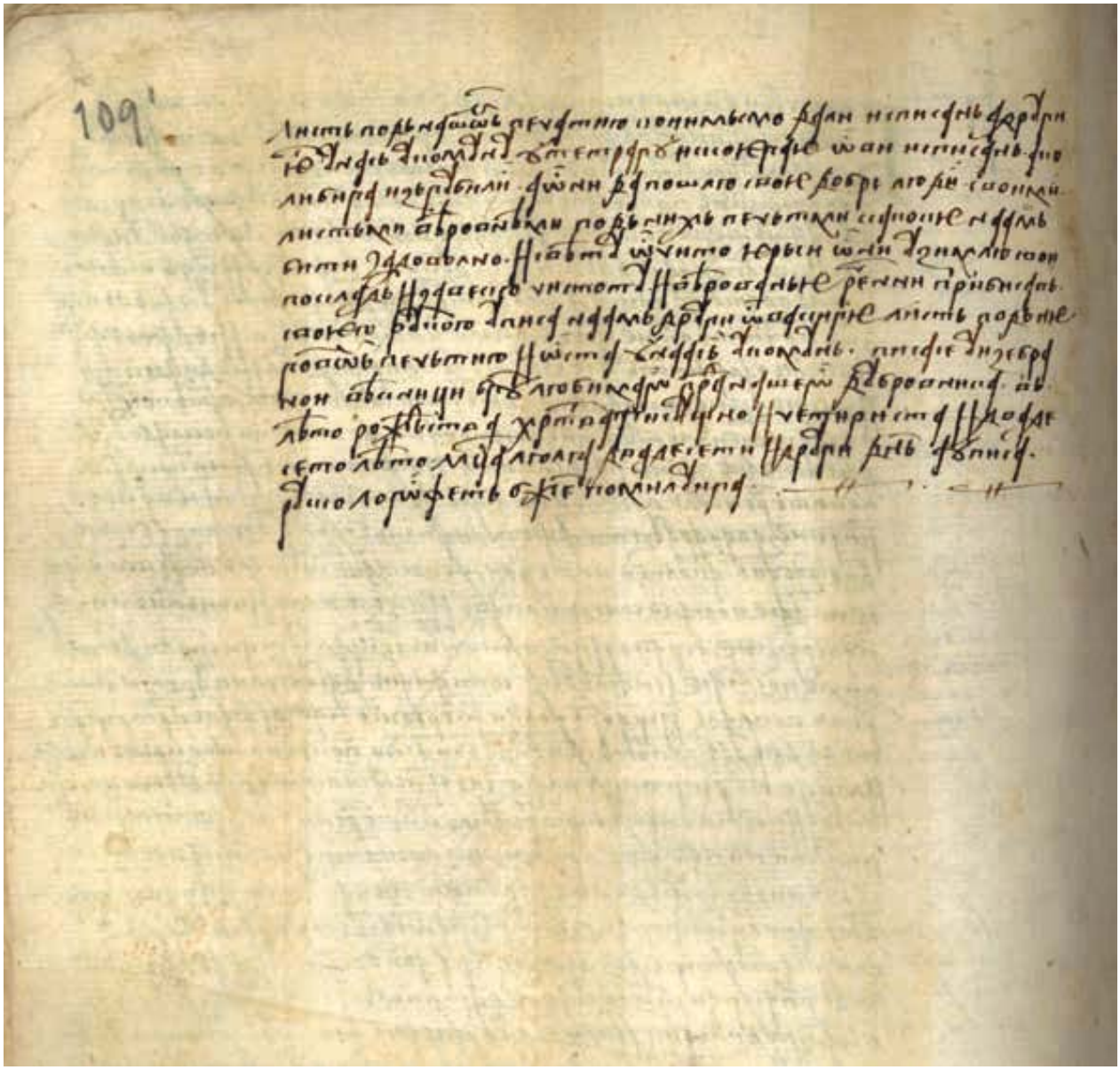

Diversa Notariae XIII, fol. 109'

прити ни за иѥднога[7] чл(ѣ)ка[8] волю ни |24| за рѣчь ни за заповѣдь ни за прошню ни за кѹпню ни за иѥдно |25| дѣло али би нашега племенитѡга[9] г(оспо)д(и)на свете крѹне ѹгрьске |26| али г(оспо)д(и)на тѹрскога али замѡр(ь)скога[10] али босанскога али коѥга |27| гѡдѣ г(оспо)д(и)на сегаи свѣта паче дати имь се слободно безь ѹдрьжа|28|ньꙗ. Згѡдило би се р(е)ченомѹ г(оспо)д(и)нѹ Сандалю али комѹ ѡдь више р(е)ченихь |29| с нашѣмь градѡмь рать али кою неприꙗзень имать ꙗ Б(о)гь не даи |30| а или[11] за коѥ придльжьѥ да се и за тои не мѡже ѹдрьжати |31| или не дати нѹ да се даа вь всакое врѣме кьди[12] ѹсьхѡте како ѥ |32| згѡра р(е)чено више р(е)чени покладь. И ѡць хѡтѣ вьзда кьди бѹдѹ |33| хѡтѣть ѹзети више р(е)чени покладь да пошлю ѡвь нашь |34| листь подь нашѡмь печатию кои имь смо дали исписань а дрѹги |35| ѥс(ть) ѹ нась ѹ комѹнѹ ѹ тетрагѹ ис[ь] коѥга ѥ ѡви исписань. Ꙗко |36| ли би га изьгѹбили а ѡни да пошлю своѥ добре люди своими |37| листьми вѣровнѣми[13] подь нихь печьтми како ѥ наамь |38| бити задоволно и свѣтѹ ѡчито ѥрь си ѡни ѹзимлю свои |39| покладь. И за векю чистотѹ и вѣрованьѥ р(е)ченни Прибисавь |40| своѥю рѹкою ѹписа наамь дрѹги ѡвакигѥ листь подь нѥ|41|говѡмь печьтию и ѡста ѹ наась ѹ комѹнь. Писа се ѹ изебра|42|ноои вѣкници б(о)гѹлюбимагѡ град(а) нашегѡ Дѹбровника вь |43| лѣто рожьдства Хр(и)ст(о)ва тисѹцно и[14] четириста и дваде|44|сето лѣто м(ѣ)с(е)ца люлꙗ два десети и дрѹги д(а)нь а ѹписа |45| Рѹско логѡфеть Б(о)же помилѹи га.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светога духа. Ми владајући кнез, властела и сва Општина града Дубровника овим нашим записом дајемо на знање свакоме, маломе и великоме, да је дошао к нама у Дубровник Прибисав Похвалић послан од господина војводе Сандаља и са његове стране и на војводино име положио у нашој комуни у депозит двије хиљаде златних дуката и још једну златну иконицу, која тежи једну литру и једанаест

[7] М. Пуцић: ни ѥдного.
[8] М. Пуцић: чловька.
[9] М. Пуцић: племенитога.
[10] Љ. Стојановић: замор(ь)скога; М. Пуцић: заморскога.
[11] М. Пуцић: али.
[12] Љ. Стојановић и М. Пуцић након ове ријечи беспотребно додали још и како.
[13] Љ. Стојановић и М. Пуцић: вѣрованѣми.
[14] Љ. Стојановић испустио.

унчи, са обличјем пречисте Госпође и са многим другим сликама, и седам рубина и са шест малих рубина и са девет смарагда и са двадесет и шест зрна бисера да то све стоји као депозит у нашој комуни. И увијек када би господин војвода желио да узме напријед поменути депозит – да га је слободан [подићи] за свог живота. Ако би напријед поменути депозит преостао и након више реченог војводе, и ако би га хтјела подићи госпођа Јела, кћи господина кнеза Лазара – да га је вољна и слободна узети без иједне сметње. Ако ли би напријед поменути депозит преостао и након госпође Јеле, да су вољни кнез Вукац и кнез Вук и након њих њихова директна и поштована лоза особâ мушког пола, слободни подићи напријед речени депозит докле год они постоје и насљеђује их њихово потомство. И уколико би се, не дао бог, лоза угасила, тада да се [депозит] дâ ономе ко буде по сродству најближи колико сродство допушта. И ми напријед поменути кнез, властела и сва Општина града Дубровника дадосмо вјеру и заклесмо се да наведеним [Вукцу, Вуку, Јели и њиховом потомству] напријед поменути депозит неће пропасти, а понајмање некоме допасти намјером иједнога човјека помоћу изјаве, заповијести, молбе, откупа или иједног дјела било нашег племенитог владара Свете угарске круне, или турског владара, или прекоморског, или босанског или којега год владара овог свијета, већ да им се дâ без задршке. Уколико би поменути господин Сандаљ или ко од напријед речених, не дао бог, заратио с нашим градом или био у каквој свађи или имао некакве дугове да се и за то не може задржати или не дати, већ да се напријед поменути депозит дâ сваки пут када пожеле како је и напријед наведено. И увијек када буду хтјели да узму напријед речени депозит, нека пошаљу овај наш лист са нашим печатом који смо им дали исписан, док је други код нас у комуни у књизи из које је овај исписан. Уколико би га изгубили, нека онда они пошаљу своје поуздане људе са својим вјеровним писмима и са својим печатима, што ће нама бити довољно а свијету очигледно да они подижу свој депозит. И ради веће јасноће и увјерљивости поменути Прибисав својом руком нам је уписао други овакав лист са његовим печатом, који је остао код нас у комуни. Писа се у изабраној вијећници од Бога вољеног града нашег Дубровника, године од Христова рођења хиљаду и четири стотине и двадесето љето, мјесеца јула двадесет и други дан, а уписа Руско логотет, Боже помилуј га.

(а)
Потврда Сандаљевих посланика

Текст

+ Ва име Б(о)жиѥ аминь. Лѣта рожд[с]тва Христ(о)ва тисꙋћꙗ и четири ста и два дес[е]те[15] |2| и третиѥ лиѥто м(ѣ)с(е)ца ферв(а)ра .з҃ї. дань ми старць Дмитарь и Радонꙗ |3| Припчићь и Брꙗнь диꙗкь придосмо ꙋ Дꙋбровникь посланиѥмь |4| г(оспо)д(и)на воѥводе Сандалꙗ кнезꙋ и властеломь ш[ь] неговимь листомь вѣровниѥм(ь)[16] |5| и ꙋзесмо иконицꙋ златꙋ а потеза литрꙋ и .а҃ї. ꙋнчь с камениѥмь и з[ь] бисеромь |6| како згора пише. А҃ р(е)чене двиѥ тисꙋћѥ дꙋкать ꙋписасмо ꙋ[17] листꙋ |7| на име и заповѣдь г(о)споѥ Ѥлене како се напрѣдь ꙋ семь тетрагꙋ |8| пише. Ꙗ҃ Брꙗнь моиѡмь рꙋкомь все ѡдписахь више речено и |9| ⟨свѣдокꙋю.⟩

Превод

+ У име божје амин. Године од Христова рођења хиљаду и четири стотине и двадесет и треће љето, мјесеца фебруара седамнаести дан ми, старац Дмитар и Радоња Припчић и Брајан дијак, дођосмо у Дубровник кнезу и властели послани од господина војводе Сандаља са његовим вјеровним писмом и подигосмо златну иконицу која тежи литру и једанаест унчи са [драгим] камењем и са бисерима како је напријед речено. А наведене двије хиљаде дуката уписали смо у лист по захтјеву и на име госпође Јелене, како напријед у овој књизи и пише. Ја, Брајан, мојом руком сам све напријед поменуто записао и свједочим.

(II)
Осми лист

Физички опис и ранија издања

Оба документа, депозитни лист и потврда, налазе се исписани на једној страници у тринаестом тому архивске серије *Diversa Notariae*, која

[15] Љ. Стојановић и М. Пуцић: дес[е]ти.
[16] Љ. Стојановић и М. Пуцић: вѣрованиемь.
[17] Љ. Стојановић и М. Пуцић: на.

се чува у Државном архиву у Дубровнику.[18] Страница је у доњем дијелу оштећена. Оштећење није захватило текст самог депозита, али јесте свих једанаест видљивих редова потврде Сандаљевих посланика, и због тога није могуће извршити поуздану реконструкцију текста. Документи су до данас објављени два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* II, 75, док. 89; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 372–373, док. 379 и 380. Оба издавача су издали скраћено издање садражаја депозита пошто се поједини дијелови текста подударају са ранијим депозитним листовима војводе Сандаља.

Текст

+ **Вь име Ѡт[ь]ца и Сина и Светога Д(ȣ)ха аминь. Ми кнезь, власт(е)ле** |2| **и вьса ѡпкина гр(а)да Дȣбровника по семь нашемь листȣ** |3| **а подь законѡмь печьтию нашѡмь даюмо ȣзнати вса**|4|**комȣ комȣ се подоба какоприде ȣ Дȣбровникь кнезь При**|5|**бисавь Похваликь**[19] **посланьюм[ь] г(оспо)д(и)на воєводе Сандаля и ѡдь** |6| **нєгѡве стране и на име воєводе Сандаля постави ȣ нашь** |7| **комȣнь ȣ покладь двѣ тисȣки**[20] **и ѡсамь сать и чет(и)ри десеть** |8| **дȣкать златѣхь да ти дȣкати стоє ȣ нашь кѡмȣнь ȣ по**|9|**ставȣ до колѣ хѡкє г(оспо)д(и)нь воєвода Сандаль. И вьзда кьде бихь**[21] |10| **хѡтѣль ȣзети р(е)чене дȣкате да є волянь а да мȣ се не могȣ** |11| **ȣдрьжать или не дать за нѣдань ȣзрокь ни за прѣдльжиє** |12| **ни за нѣдного г(оспо)д(и)на волю ни врьсте чл(ѣ)ка ни за прошню** |13| **ни за кȣпню ни за нѣдань ини ȣзрокь кои би**[22] **на свѣти могаль** |14| **б(и)ти ни за рать ни за нѣдно ино дѣло да мȣ се не могȣ ȣдрьжати** |15| **паче да мȣ се даде безь нѣдного ȣдрьжаня. И ща Б(о)гь не даи** |16| **ако би се смрть згѡдила г(оспо)д(и)нȣ воєводи Сандалю да є волянь р(е)чене дȣ**|17|**кате ȣзети кнезь Влкаць и кнезь Влкь и Стѣпань, кнеза Влкьца** |18| **синь. И ако би ѡни вьси полипьсали, ѡдь ща Б(о)гь ȣклони, да є** |19| **нихь ѡстанкȣ що є по мȣшкѡмь колѣнȣ и волянь ȣзети кьди бȣдȣ хѡтѣти** |20| **више р(е)чене дȣкате ȣзети да пошлю ѡвь нашь листь подь нашѡмь** |21| **печьтию ѡвакигє кои имь смо дали исписань а дрȣги єс(ть) ȣ** |22| **нась ȣ комȣнȣ ȣ тетрагȣ. Ако ли би га изьгȣбили а ѡни да по**|23|**шлю своє добре люди своими листьми вѣровнѣми подь** |24| **нихь печьтьми како**

[18] DAD, *Diversa Notariae* XIII, fol. 270.

[19] М. Пуцић: **Похвалиѣь**.

[20] М. Пуцић: **титȣки**.

[21] М. Пуцић: **би ихь**.

[22] Љ. Стојановић: **ви**.

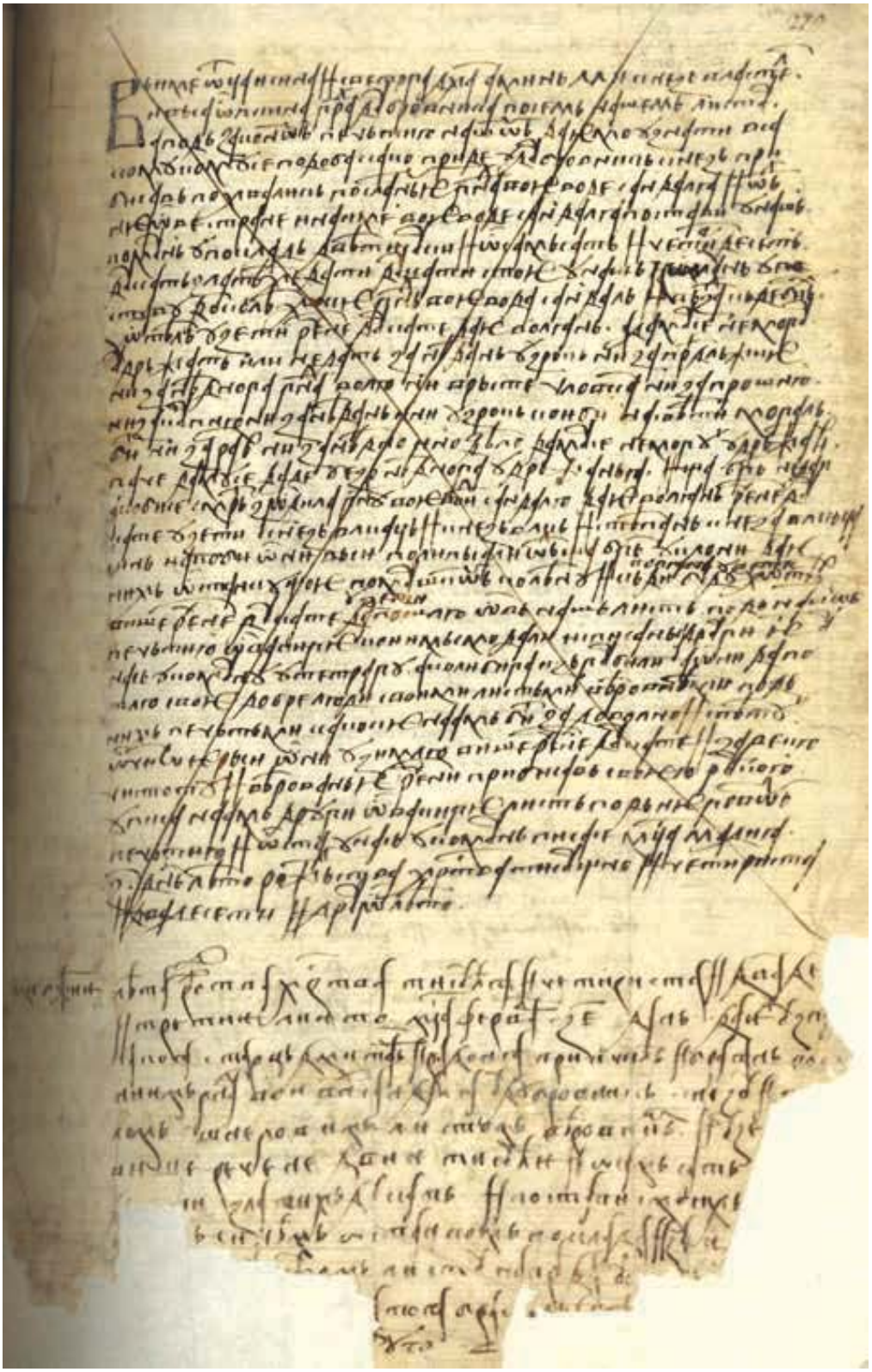

Diversa Notariae XIII, fol. 270

кѥ наамь б(и)ти задоволно и свѣтꙋ |25| **ѡчитѡ ѥрь си ѡни ꙋзимлю више р(е)чене дꙋкате. И за векю** |26| **чистотꙋ и вѣрованьѥ р(е)чени Прибисавь своѥю рꙋкою** |27| **ꙋписа наамь дрꙋги ѡвакигѥ листь подь нѥговѡмь** |28| **печьтию и ѡста ꙋ нась ꙋ комꙋнь. Писа се м(ѣ)с(е)ца мадиꙗ** |29| **.ѕ҃.**[23] **д(ь)нь**[24] **лѣто рожьдства Хр(и)ст(о)ва тисꙋщно и четири ста** |30| **и два десети и дрꙋгѡ лѣто.**

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Ми кнез, властела и сва Општина града Дубровника овим нашим документом са нашим законитим печатом дајемо на знање свакоме кога се тиче, како је дошао у Дубровник кнез Прибисав Похвалић послан од господина војводе Сандаља и са његове стране, и у војводино име положио у нашој комуни у депозит двије хиљаде и осам стотина и четрдесет златних дуката да ти дукати стоје у нашој комуни у депозиту докле хоће господин војвода Сандаљ. И увијек када би хтио, да је слободан узети поменуте дукате и да му се не могу задржати или не дати за ниједан узрок – ни за дугове ни вољом ниједног владара нити било којег човјека нити молбом, откупом, нити ниједним другим узроком који би на свијету могао бити, ни за рат, нити за ниједну другу радњу да му се не може задржати, већ да му се да без иједне задршке. И уколико би, не дао бог, господина војводу Сандаља задесила смрт – да је слободан поменуте дукате подићи кнез Вукац и кнез Вук и Стјепан, син кнеза Вукца. И ако би сви они помрли, не дао бог, да је њиховом потомству што је по мушком кољену, и да су слободни подићи када год буду хтјели напријед поменуте дукате узети – да пошаљу овај наш лист са нашим печатом, овакав који смо им дали исписан, док је други код нас у комуни у књизи. Уколико би га изгубили, нека онда они пошаљу своје поуздане људе са својим вјеровним писмима и са својим печатима, што ће нама бити довољно, а свијету очигледно да они подижу своје напријед поменуте дукате. И ради веће јасноће и увјерљивости поменути Прибисав својом руком нам је уписао други овакав лист са његовим печатом који је остао код нас у комуни. Писа се мјесеца маја седми дан године од рођења Христа хиљаду и четири стотине двадесет и друго љето.

[23] Љ. Стојановић и М. Пуцић: .ѕ҃.

[24] М. Пуцић: **дань**.

(б)
Потврда Сандаљевих посланика

Текст

⟨Вь⟩ име Б(о)жиѥ[25], лѣта р[о]ждства Хр(и)ст(о)ва тисꙋѣꙗ и четири ста и дваде⟨сеть[26]⟩ |2| и третиѥ лиѥто м(ѣ)с(е)ца ферв(а)ра .зї. дань да ѥ ꙋ зна⟨нѥ к⟩|3|ако ꙗ старць Дмитарь и Радонꙗ Припчиѣь и Брагань посл⟨а⟩|4|ниѥмь г[оспо]д[и]на воѥводе Сандалꙗ ꙋ Дꙋбровникь кнезꙋ и в⟨ласте⟩|5|ломь ш[ь] неговимь[27] листомь вѣровнимь[28]. И ꙋзе⟨хь⟩ |6| више речене двиѥ тисꙋѣѥ[29] и ѡсамь сать ⟨… |7| …⟩и златихь[30] дꙋкать и постависмо ихь ⟨… |8| …⟩ь с инѣмь ѡстанкомь поклада. И за се ⟨… |9| …ꙋ др⟩ꙋ⟨г⟩омь листꙋ напрѣд а ꙋ⟨… |10|… ⟩ а то ꙗ бра⟨…|11|…⟩ꙋ.

Превод

У име божје, године од Христова рођења хиљаду и четири стотине двадесет и треће љето мјесеца фебруара седамнаести дан – да је на знање како сам ја старац Дмитар и Радоња Припчић и Брајан послани кнезу и властели од господина војводе Сандаља у Дубровник са његовим вјеровним писмом. И узех напријед поменуте двије хиљаде и осам стотина ⟨…⟩ златних дуката и положисмо их ⟨…⟩ са другим депозитним остатком. И за ⟨…⟩ у другом листу напријед а ⟨…⟩ а то ја ⟨…⟩.

(III)
Девети лист

Ранија издања

Депозитни лист и прва потврда налазе се исписани на двије странице у тринаестој књизи архивске серије *Diversa Notariae*.[31] Документи су

[25] Љ. Стојановић и М. Пуцић: **Божѥ**.
[26] М. Пуцић: **двадесето**.
[27] М. Пуцић: **неговѥмь**.
[28] Љ. Стојановић: **вѣровнѥмь**; М. Пуцић: **вѣровниѥмь**.
[29] Љ. Стојановић и М. Пуцић: **тисꙋкѥ**.
[30] Љ. Стојановић и М. Пуцић: **златѥхь**.
[31] DAD, *Diversa Notariae* XIII, fol. 320'–321.

објављивани два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* II, 76–78, док. 91; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 373–374, док. 381 и 382.

Текст

+ Вь име Ѻтьца и Сина и С(ве)тога Д(ꙋ)ха аминь. Ми кнезь, властеле и вьса |2| ѡпкина гр[а]да Дꙋбровника даѥмо вь свидѣньѥ всакомꙋ маломꙋ, |3| маломꙋ[32] и голѣмомꙋ, по семь нашемь ꙋписанью а подь нашѡмь |4| законномь печатию како приде к намь ꙋ Дꙋбровникь г[оспо]д[и]нь |5| стараць Дмитарь и Радонꙗ Припчикь и Брагань диꙗкь посланьѥм[ь] |6| г[оспо]д[и]на воѥводе Сандалꙗ с листомь вѣровнѣмь[33] ѡдь нѥгове стране |7| и[34] на име г[оспо]д[и]на воѥводе р(е)ченога поставише ꙋ нашь комꙋнь ꙋ по|8|кладь що то се ꙋдрьжи ꙋ с⟨е⟩мь листꙋ. И наипрьво динара Дꙋбровь|9|чцѣхь три тисꙋкѥ и шесть десеть пер(ь)перь и дꙋкать златѣх |10| два на десете тисꙋкꙗ и петь сать и четири десеть и два дꙋката |11| и сребра плика сто и два десети и двѣ литре и петь ꙋначь. А подь |12| ѡви ꙋвѣть поставише вьсе више р(е)чено ꙋ покладь: да ѥ волꙗнь |13| г[оспо]д[и]нь воѥвода Сандаль ꙋ всако врѣме самь своѡмь главѡмь али |14| своими слꙋгами пославь листове а подь своѡм[ь] печатию за|15|конномь тако ѡнь тако нѥговь ѡстанакь. Ако би мꙋ Б(о)гь даль |16| сина тьда синꙋ или би два или би ѥдань или колико б[и] ихь, ако ли би |17| сина не било а кьщи била или векѥ кѥри тьда кѥремь како синꙋ. |18| Згѡдило би се, ща Б(о)гь не даи, тере и кѥри не било, тьда, кнезꙋ Влкьцꙋ |19| и кнезꙋ Влькꙋ вьсе и конь нихь нихь ѡстанкꙋ ако сꙋ мꙋщи споли |20| до колѣ нихь постаѥ и наслѣдꙋѥ ѡстанакь да сꙋ волни ꙋзети |21| или [и]мь ѡдьѥдномь или [и]мь како имь гѡдѣ да[35] доколѣ Б(о)гь хѡкѥ |22| тере самь ꙗ воѥвода Сандаль живь да самь ꙗ волꙗнь всѣмь покладѡмь |23| за моѥга живота или мꙋ кьда ꙋзети вьсе или кои дѣль. И ѡщь |24| када би се згѡдило, ща Б(о)гь не даи, тере кнезь Влкаць или кнезь Влкь |25| али кои ѡстанакь нихь безь натражка ѡстали да се[36] ѡномꙋи |26| покладь даа коѥга послѣ натражакь ѡстане ꙋ племенꙋ нихь |27| како крьвь подаѥ. И ѡщь кьди би се згѡдило, ща Б(о)гь не даи, тер(ь) би се |28| нихь натражакь прѣтрьгаль тьда да се да ѡнѣмь кои бꙋдꙋ бли|29|жни по крьви како крьвь подаѥ ꙋ племенꙋ нихь а згѡди се ако би |30| ти покладь

[32] М. Пуцић изоставио.
[33] М. Пуцић: нѣговиѣмь.
[34] М. Пуцић: а.
[35] М. Пуцић изоставио.
[36] М. Пуцић: да мꙋ се.

до толѣ не биль ѹзеть. И на тѡ ми кнезь властеле и вса |31| ѡпкина гр(а)да Дѹбровника примисмо и записасмо ѹ вѣрѹ и ѹ клетвѹ |32| нашѹ како да р(е)ченомѹ г[оспо]д[и]нѹ воєводи Сандалю ѡвѣмь р(е)чено згора |33| ѡви покладь кои посталꙗ[37] г[оспо]д[и]нь воєвода Сандаль некє погинѹти |34| ни на манє доити з⟨...⟩нога[38] чл(ѣ)ка волю сегаи свѣта ни |35| за силѹ ни за рѣчь ни за з⟨ап⟩овѣдь, за прошню ни за кѹпню ни за |36| иєдно[39] дѣло али би нашега племенитѡга г[оспо]д[и]на с(ве)те крѹне ѹгрьске |37| али г[оспо]д[и]на тѹрьскога, замѡр(ь)скога али босаньскога али коєга гѡдѣ |38| г[оспо]д[и]на сегаи свѣта или коє врьсте чл(ѣ)ка тако странѣра тако |39| гр[а]данина. И ѡще се на тѡ ѡбѣтѹємо г[оспо]д[и]нѹ воєводи Сандалю |40| и више р(е)ченѣмь и нихь ѡстанкѹ како се пише дати имь |41| р[е]чени покладь воєводи Сандалю и нєговѹ ѡстанкѹ и да |42| тѣмь покладь ѡви не море погинѹти ни на манє прити. |43| Згѡдило би се р(е)ченомѹ г[оспо]д[и]нѹ воєводи Сандалю али комѹ ѡдь нихь |44| с нашѣмь градѡмь али с коимь ѡдь наась кою рать или кою не|45|приꙗзень имати, ꙗ Б(о)гь не даи, али за коє гѡди прѣдльжьє |46| да се за тои не море ѹдрьжати или не дати нѹ да се даа вь вса|47|коє врѣме кьди ѹсхѡкє како є згѡра р[е]чено. И ѡщь хѡтѣ |48| вьзда кьди бѹдѹ хѡтѣть ѹзети р(е)чени покладь да пошлю ѡвь |49| нашь листь подь нашѡмь печьтию кои имь смо дали исписань |50| а дрѹги єс(ть)[40] ѹ нась ѹ комѹнѹ ѹ тетрагѹ ис кога є ѡви исписань. |51| Ако ли би га изьгѹбили, а ѡни да пошлю своє добре люди [с] свои|52|ми листьми вѣровнѣми подь нихь печатьми какѡ кє намь |53| бити задоволно и свѣтѹ ѡчитѡ єрь ѡни ѹзимлю свои покладь. |54| И за векю чистотѹ и вѣрованьє Браꙗнь диꙗкь своєю рѹкою |55| ѹписа наамь ѡвакикє[41] дрѹги листь подь нєгѡвомь печьтию |56| и ѡста ѹ нась ѹ комѹнь. Писа се ѹ изебранои вѣкницѣ б(о)гѹ лю|57|бимагѡ гр[а]да нашегѡ Дѹбровника вь лѣто рожьдства Хр(и)ст(о)ва |58| тисѹщно и четири ста и два десети и третьє лѣтѡ м(ѣ)с(е)ца ферь|59|вара .з҃і. днь а ѹписа Рѹско лѡгѡфеть[42] (!).

[37] М. Пуцић: ѡсталꙗ.
[38] М. Пуцић: за нѣднога.
[39] М. Пуцић: нѣдно.
[40] М. Пуцић: є.
[41] М. Пуцић: ѡвакигє.
[42] Љ. Стојановић и М. Пуцић: логѡфеть.

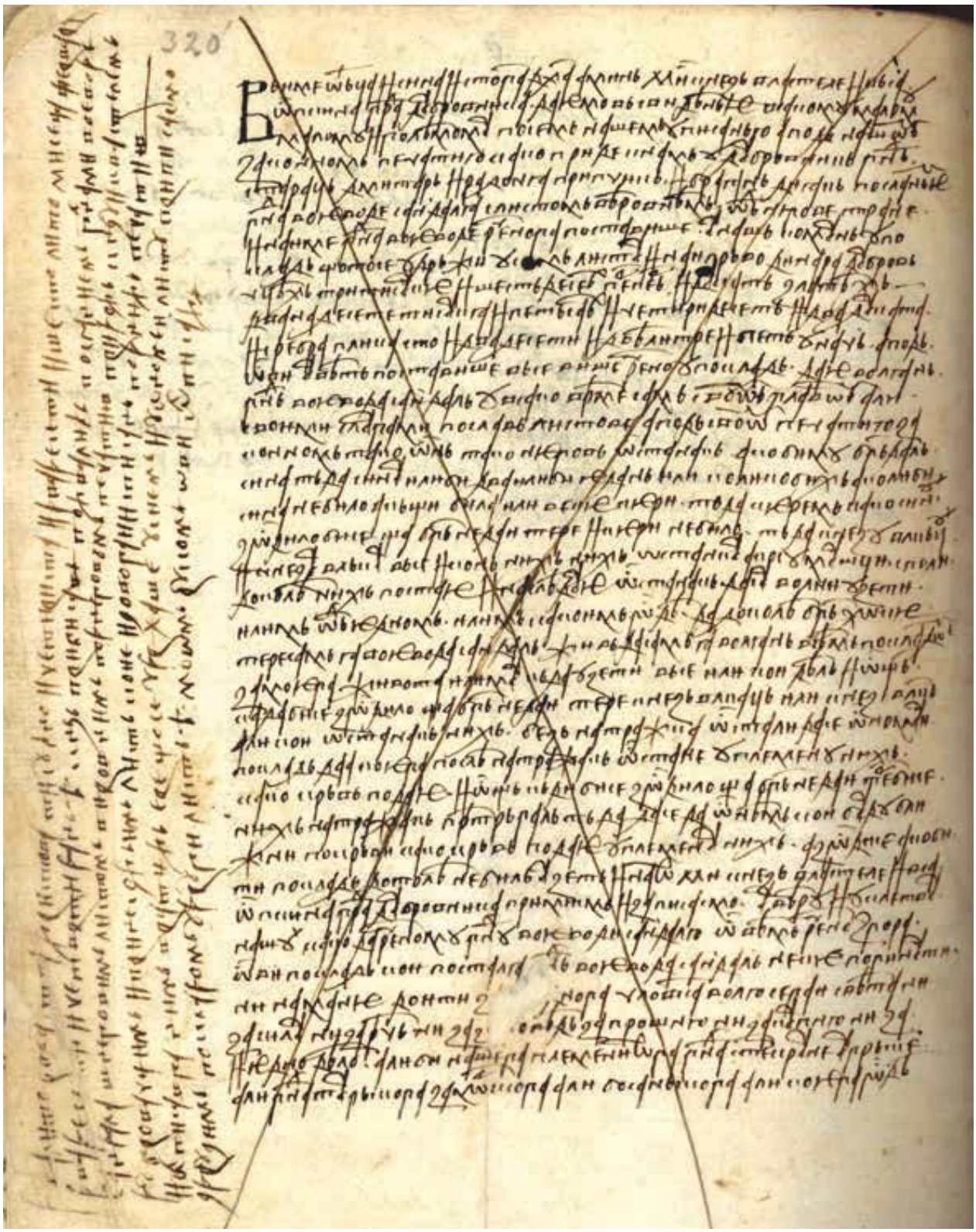

Diversa Notariae XIII, fol. 320'

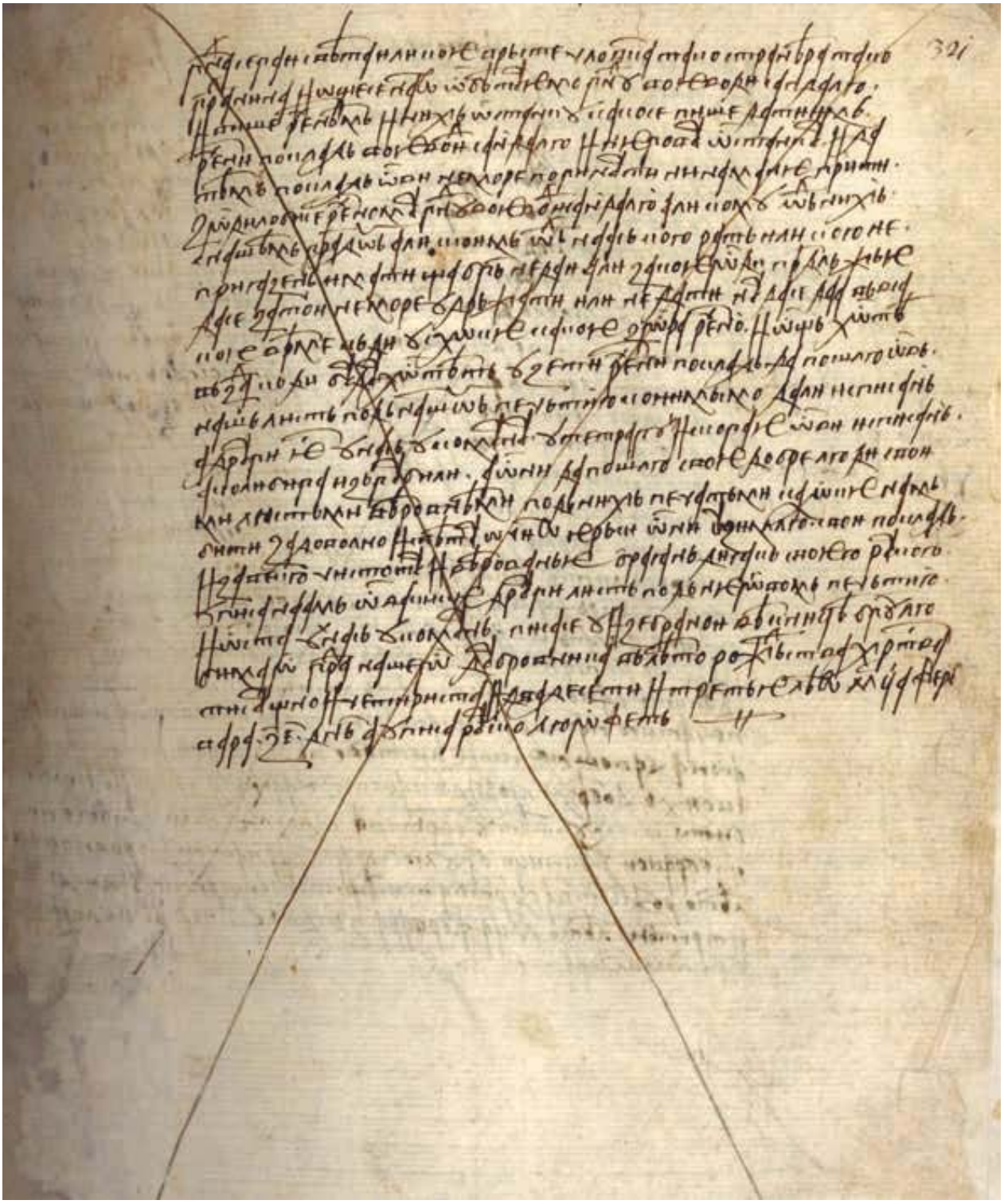

Diversa Notariae XIII, fol. 321

Превод

+ У име Оца и Сина и Светога духа, амин. Ми кнез, властела и сва Општина града Дубровника овим нашим записом са нашим законитим печатом, дајемо на знање свакоме маломе, маломе и великоме, како су дошли к нама у Дубровник господин старац Дмитар и Радоња Припчић и Брајан дијак, послани од господина војводе Сандаља са вјеровним писмом, те са његове стране и на име поменутог господина војводе положише у нашој комуни у депозит то што садржи овај лист. И прије свега, дубровачких динара 3.060 перпера и златних дуката 20.542 и пликог сребра 122 литре и пет унчи. А под овим условом поставили су све напријед поменуто у депозит: да га је господин војвода Сандаљ слободан подићи лично или по својим слугама у било које вријеме, уколико пошаље листове са својим законитим печатом, како он, тако и његово потомство. Уколико ли му Бог подари сина, онда син, било двојица или јединац или колико их буде било. Уколико синова не буде било, већ једна или више кћери, тада кћеркама исто као и сину. Уколико би се, не дај боже, десило да и кћерки не буде било, тада кнезу Вукцу и кнезу Вуку све [да се дâ] и након њих њиховом потомству уколико су мушког пола, док год постоје и насљеђује их потомство да су слободни узети [све] одједном или како год желе. А док год Бог буде хтио па сам ја, војвода Сандаљ жив, да сам слободан [располагати] читавим депозитом за мог живота, било да желим узети све или који дио. И још ако би се, не дај боже, догодило да и кнез Вукац или кнез Вук или који њихов потомак остане без насљедника – да се депозит дâ ономе ко преостане након [директних] потомака из њиховог рода, колико сродство допушта. И још, уколико би се догодило, не дај боже, па се и њихова лоза угаси, тада да се [депозит] дâ ономе ко буде у њиховом роду најближи по сродству колико сродство допушта, уколико би се догодило да тај депозит не буде до тада био подигнут. И на то ми кнез, властела и сва Општина града Дубровника, пристасмо и записасмо у вјеру и заклесмо се поменутом војводи Сандељу и преко њега свима напријед наведеним да овај депозит, који је војвода Сандаљ уложио, неће пропасти, а понајмање [некоме] допасти намјером ниједног човјека овога свијета, ни по сили, ни по заповијести, ни молбом, ни откупом нити помоћу било које радње нашег племенитог владара, Свете круне угарске, или турског владара или прекоморског или босанског или којега год владара на овоме свијету, или којега год човјека, како странца, тако и [нашег] грађанина. И још једном обећавамо господину војводи Сандељу и напријед поменутим и

њиховим потомцима да ћемо им дати речени депозит [на начин] како је напријед уписано, било војводи Сандаљу, било његовим потомцима, и да им овај депозит не може пропасти или коме допасти. И уколико би поменути господин војвода Сандаљ или ко од његових, не дај боже, заратио са нашим градом, или имао какав сукоб са некима од нас или некакве дугове да се и због тога не може задржати или не дати, него да се [депозит] дâ у свако доба кад год хоће, како је и напријед наведено. И још, сваки пут кад буду хтјели да подигну напријед поменути депозит, да пошаљу овакав наш лист са нашим печатом који смо им дали исписан, а други је код нас у Општини, у књизи из које је овај исписан. Уколико би га изгубили, нека онда пошаљу своје поуздане људе са својим вјеровним писмима са својим печатима, што ће нам бити довољно и пред свијетом увјерљиво како они подижу свој депозит. И ради још веће очигледности и поузданости Брајан дијак својом руком исписа нам овакав други лист са његовим печатом који је остао код нас у Општини. Писа се у изабраној вијећници од Бога вољеног нашег града Дубровника, године од рођења Христа хиљаду и четири стотине и двадесет треће љето, мјесеца фебруара седамнаести дан, а записа Руско логотет.

(в)
Потврда Прибисава Похвалића

Текст

+ **Ва лито рожаства Христова тисꙋ̑ćно[43] и четири ста и два десети и шесто лито мисеца фервара** |2| **два десети и четврти дань ѣ кн[е]зь Прибисавь Похвалićь посланиемь г[оспо]д[и]на ми воеводе** |3| **Сандала ш неговимь листомь вировнимь[44] под неговомь печатию придохь кн[е]зꙋ̑ и к вастелемь[45]** (!) |4| **дꙋ̑бровачцимь и принесохь имь листь кои ѥ из овогаи исписань под нихь печатию** |5| **и ѡд[ь]писав га нимь вратихь ере що се ꙋ̑держаше ꙋ̑ сиемь и ꙋ̑ ѡномеи листꙋ̑ приписасмо** |6| **з дрꙋ̑зимь покладомь ꙋ̑ дрꙋ̑ги листь. Ѣ моѡмь рꙋ̑комь ѡви ѡд[ь]писахь.**

[43] Љ. Стојановић: тисꙋ̑кно.
[44] Љ. Стојановић и М. Пуцић: вированимь.
[45] Љ. Стојановић: властелемь.

Превод

+ Године од рођења Христова хиљаду и четири стотине и двадесет и шесто љето, мјесеца фебруара двадесет и четврти дан, ја, кнез Прибисав Похвалић, послан од господина војводе Сандаља са његовим вјеровним писмом под његовим печатом, дођох дубровачком кнезу и властели и донесох им лист који је из овога исписан под њиховим печатом и вратих им га поништивши га, јер то што садржи овај и онај лист пописали смо с другим депозитом у другом листу. Ја својом руком овај поништих.

(г)
Потврда војводе Сандаља

Физички опис и ранија издања

Признаница је написана на листу папира димензија 22,5 x 21,5 цм, који је настао пресавијањем једног листа папира димензија 45 x 21,5 цм са воденим знаком у облику шестокраке звијезде. Детаљан опис овог документа дао је Грегор Чремошник.[46] Изузев крста који представља симболичку инвокацију и великог слова **М**, документ нема других украса. Потврда је печаћена наливеним воштаним печатом. Отисак је веома лош, па се тешко може разазнати натпис на њему. На полеђини се налази неколико кратких забиљешки наведених мастилом: № 234, an. 1423, № del Pach. X, те двије забиљешке нанесене графитном оловком: 1061 и 1068. Видна су оштећења настала вјероватно од влаге, али она не утичу на разумијевање самог текста. Документ се чува у Државном архиву у Дубровнику.[47] Документ је до сада издаван три пута: П. Карано-Тврткови́ћ, *Србски споменицы*, 164–165, док. 105; F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 329, док. 285; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 374–375, док. 383.

[46] G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka*, GZM, n. s., VII (1952) 279–280.

[47] По старом инвентару фонда *Diplomata et acta* документ је носио сигнатуру: 15 [вијек], 234. По новој организацији ћириличких докумената носи ознаку: бечки број 1061.

Текст

+ **Мии воєвода Сандаль дамь знати всакомꙋ комꙋ се под(о)ба и прѣ|2|дь кога ѡвь нашь листь приде како имаюѣє великꙋ по|3|трѣбꙋ послахь к много почтенои ѡпѣини властеломь |4| дꙋбровачцѣмь слꙋгꙋ нашега диєте ꙋкꙋѣнє Грꙋпка |5| потрѣбꙋюѣи аспри наше ке сꙋ посталене ꙋ реченихь |6| властеѡ под записи и листови и ѡбиєти ки сꙋ меѣю |7| нами. И ѡд много почтенихь властель и ѡпѣине дꙋбро|8|вачке примихь по р(е)ченомь Грꙋпкꙋ асприи все ке сꙋ би|9|ле ꙋ записѣхь нихь и нашихь посталене ꙋ властель |10| реченихь. И за веѣє виєрованиє и потврьѣєниє на то |11| ꙋчинихь и ꙋписахь ѡвь листь ѡтворень како є |12| тои иста моꙗ риєчь и посланиє и моє примленіє |13| речене аспри а тои єсте[48] ꙋ свѣдочбꙋ почтенихь и разꙋмних(ь) |14| поклисаревь ѡпѣине дꙋбровачке кнеза Николе Гꙋчети|15|ѣꙗ и кнеза Влахꙋше Тамарićꙗ ки сꙋ ꙋ тои доба при нась |16| били м(и)л(о)стию Б(о)жиѡмь и любвомь и приꙗзанию[49] почт(е)не ѡпѣи|17|не властеѡ дꙋбровачцѣхь. Писань[50] вь лѣта Хр(и)стова рожтва (!) |18| тисꙋѣꙗ и четири ста и .к҃. и третиє лѣто м(ѣ)с(е)ца декембра |19| .к҃. и .з҃. дань ꙋ Кꙋканꙋ.

Превод

+ Ми војвода Сандаљ дајемо на знање свакоме кога се тиче и пред кога ово наше писмо дође да сам, имајући велику потребу, послао много поштованој Општини и властели дубровачкој нашег слугу, кућног момка Групка, захтијевајући наше аспре које су положене код поменуте властеле по исправама, листовима и под обећањима која су између нас. И од много поштоване властеле и Општине дубровачке примих по реченом Групку све аспре које су биле по њиховим и нашим исправама уложене код наведене властеле. И ради веће увјерљивости и потврде, сачиних и записах ово отворено писмо да је то моја иста изјава и писмо и моје преузимање поменутих аспри, а да је то доказ поштованим и мудрим посланицима Дубровачке општине – кнезу Николи Гучетићу и кнезу Влахуши Тамарићу који су у то вријеме били уз нас милошћу божјом из љубазности и пријатељства поштоване Општине и властеле дубровачке.

[48] Љ. Стојановић, П. Карано-Твртковић и Ф. Миклошич: **єсть**.
[49] Љ. Стојановић и П. Карано-Твртковић: **приꙗзнию**.
[50] Љ. Стојановић: **Писаль**.

Мин ґонтаой ісаѧль дѣхъгѧѧти ѧбшее и хдіе по ѧсѣтаѳ
ѣ поѧ ѡвьѧшь листь арнѣ ісіо ѣхѣгаѣи ѧелниі по
тѣоі дослѣхь и хдоро почтеноі ѡаѣнаи ѧлѣітелѣь
ґдоро ѧсчцѣхь слѣрі ѧбшеі ґнеіе ѹіѹ ґаіе ґрѣніі
по тѣоі то ли. ґіпрі ѧбше ієіо постѣлеіе ѹреіе ліхь
ѧлѣітеѡ подґаіеі. ѣлісіоѧі. ѣѣѡніеіі ліі хітѣо
ѧбхі. ѣѣ хдоро почеліхь ѧлѣітель ѣѣѡаѣніе ґдоро
ѧсчіе арілхіхь ѧоѣ ліхь ґрѣніі ґіпрі ѧіе ієіо
ле ѹґдаліѣхь ліхь ѣѣбшіхь. постѣлеіе ѹѧлѣітель
ґечеліхь. ѣґдаеіе ѧніе ґо ѧлѣніе. ѣѣ ітарьѣіеіе ѧбто
ѹчіе ліхь ѣѣѹліхь ѡаѣ листь ѡтѣоґеіь ієіо
тоі ѣ ітѣ хоѣ. ґіеіь ѣѣеслѣіі. ѣѣхочіґілхлеіі
ґечеіе ґіпрі. ґіоніеіе ґеаѣ ґоѣ почеліхь ѣґ ґхѣ
по ілісґеіь ѡаѣніе ґдоро ѧсчіе ієіо ліі ґіоле ґечеіі
ѣеі ѣѣеі ѧлѣхѣіе ѣѣлґеліі. ліі ѹ ліоі ґоѣ арілісь
оіі хітіі ґѣжніь ѣѣіоѧель ѣѣґіеліґіі ґочеіе ѡаѣ
ле ѧлѣітеѡ ґдоро ѧсчцѣхь. ліі ѣь ґіь ті хітоѧі ґо ті
ліі ѣеі ѣѣчетіґіі ітѣ ѣ ѣ ѣѣґеті ліі ґіо ґуці. ґіе ґдоґ
ті ѣ ґі ґіь ѣіь ѹіі ліі

N°. 234.
an. 1623.
1008

Писано у години од Христова рођења хиљаду и четири стотине и двадесет и треће љето, мјесеца децембра двадесет и седми дан у Кукњу.

Дипломатичке особености

Депозитни листови и њихове потврде не садрже неке специфичне дипломатичке особености по којима би се они разликовали од раније издатих и састављени су од сада већ устаљеног формулара који подразумијева инвокацију (симболичку и вербалну), интитулацију, промулгацију, експозицију, диспозицију и датум. Ова констатација важи и за Сандаљеву потврду која је формулисана у виду отвореног писма тј. прогласа (litterae patentes) и имала је за циљ да додатно потврди правни чин који се односио на подизање дијела Сандаљевог депозита. Формулар по коме је она састављена био је употријебљен у још неколико докумената Сандаљеве канцеларије у којима су забиљежени слични правни чинови.[51]

Просопографски подаци

У ранијим бројевима *Грађе о прошлости Босне* већ су објашњене личности: **Прибисав Похвалић** (ГПБ 4, према регистру), **кнез Вукац**, **кнез Вук** и **госпођа Јела (Јелена)** (ГПБ 5, 78–79), **старац Дмитар**, **Радоња Припчић**, **Групко**, **Брајан дијак** и **Никола Гучетић** (ГПБ 6, према регистру).

Влахуша Тамарић, III/г (документ) 15 (ред у изворнику) – дубровачки властелин (1399–1436) из утицајне породице Журговић (лат. Georgio), чији се један огранак од средине XIV вијека назива и Тамарићима, по имену супруге једног од предака овог рода. Учествовао је и у преговорима са војводом Радосавом Павловићем око продаје Конавала Дубровачкој републици.

Литература: И. Манкен, *Дубровачки патрицијат у XIV веку*, Београд 1960, 224–225.

Топографски подаци

У претходним бројевима *Грађе о прошлости Босне* већ је објашњен топоним: **Кукањ** (ГПБ 5, 96).

[51] Н. Порчић, *Два документа војводе Сандаља Хранића о преузимању града Бијеле*, ГПБ 6 (2013) 69–70.

Pavle Dragičević
Université de Banja Luka
Faculté de Philosophie
Département d'Histoire

SEPTIEME, HUITIEME ET NEUVIEME FEUILLES D'ENREGISTREMENT DE DEPOTS DU VOIVODE SANDALJ AVEC RECONNAISSANCES DE RETAITS

Feuilles d'enregistrement :
(I) 1420, juillet 22
(II) 1422, mai 7
(I) 1423, février 17

Reconnaissances de retrait :
a) 1423, février 17
b) 1423, février 17
c) 1426, février 24 et
d) 1423, décembre 27

Résumé

Ce travail porte sur trois documents dont le contenu principal est une liste des biens (argents, métaux précieux et objets luxueux) qui entraient dans la composition de trois dépôts consignés à Dubrovnik entre 1420-1423. Chacune d'elle est accompagnée d'un texte qui stipule de façon très rigoureuse qui peut retirer l'argent et les objets consignés, et sous quelles conditions, après le décès de Sandalj. Font partie intégrante de ces documents les reconnaissances de retrait d'une partie des biens déposés, effectués à plusieurs reprises par des émissaires de Sandalj en fonction des besoins de leur propriétaire. Ce travail inclut le texte en ancien serbe de ces documents et leur traduction en serbe moderne, ainsi que divers chapitres revenant sur leurs particularités diplomatiques ainsi que sur les personnes qui y sont mentionnées.

Mots-clés: Sandalj Hranić, Bosnie, Dubrovnik, XVème siècle, dépôt.